

A Bellmunt d'Urgell pels corriols i els secans de les planes (10 Km)

La Serra de Bellmunt, geològicament, esta constituïda per un anticlinal, un plec convex a direcció est-oest que ha estat erosionat, produint una depressió plana amagada entre els dos flancs de l'anticlinal, que la converteixen en una extensa vall de camps de cereals pintats de verd i tocs de múltiples colors a la primavera i daurats a l'estiu, un paisatge encisador que observarem des dels corriols que recorren la carena sud de la serra i després trepitjarem pel teixit de camins que cobreixen els secans de Bellmunt i les Planes de Ventoses, un mosaic de camps i guarets que han permès el manteniment d'importants valors ecològics.

En aquesta que et proposem es pot gaudir d'una gran diversitat d'avifauna que podem trobar, amb més o menys presència, en diferents èpoques

estacionals. El sisó és l'au més emblemàtica d'aquest espai, però altres espècies com el torlit, la calàndria, l'arpella pàl·lida, el cruixidell, el siboc el cucut reial, la cogullada vulgar i fosca, l'abellerol, la tallareta cuallarga, l'àguila daurada, l'àguila cuabarrada, l'arpella vulgar, el xoriguer comú, el falcó mostatxut i el falcó pelegrí, ... Un autèntic plaer.

Tallarol capnegre

Sortirem de Cal Monic per anar a trobar la banqueta de la primera sèquia del Canal d'Urgell, que resseguim cap a l'oest. A 1Km creuem el primer pont que trobem, i seguim uns 600m per un camí pedregós en sentit nord, fins al segon camí que ens creua, on girarem també a la dreta, fins a trobar la cruïlla dels tres termes, com ens indiquen les lletres que hi ha gravades a la fita de pedra que hi ha a la vora el camí, C de Castellserà, P de Penelles i P de Preixens.

En aquest punt, deixarem el camí ral i ens enfilarem fins a Rocafinestres, un indret emblemàtic pels veïns i veïnes dels pobles de Castellserà, Bellmunt d'Urgell i Penelles, una gran roca enlairada des d'on podem observar els contrastos paisatgístics i la transformació que la construcció del Canal d'Urgell va suposar per la Plana de Lleida i, alhora, gaudir en tota la seva bellesa dels secans de Bellmunt amb els cims del Montsec de fons.

Cami que ens duu a Rocafinestres

Al peu del tossal de Rocafinestres, mirant cap al nord, hi podrem visitar una cabana de volta plana reforçada per dos estreps laterals. Es tracta de la cabana de volta més gran de la Serra de Bellmunt-Almenara.

Des de dalt el tossal de Rocafinestres baixarem per un corriol desdibuixat i resseguirem carena sud de la Serra de Bellmunt.

Corriol per on baixarem Rocafinestres (penelles.cat)

Es fa una mica de volta per salvar els barrancs que hi ha entre els tossals, però sempre seguirem cap a l'est, el corriol del segon tossal ja és més nítid, caminem entre algun arçot i alzina carrasca. Dalt de la cresta, es un plaer poder dedicar una estona a observar el paisatge que ens queda a sud i a nord, el poble de Les Penelles i la plana de Lleida i, a l'altre costat el paisat-

ge obert i ple de vida dels secans, en aquest punt podem escoltar i jugar a endevinar les espècies d'ocells que veiem i sentim.

Continuem fins a trobar el camí que puja de Les Penelles cap a la serra, quan el trobem, girarem cap a la dreta i el seguirem uns metres en molt de compte, fins a trobar el corriol que s'endinsa i travessa el Bosc d'en Boldú

Bosc d'en Boldú

El bosc d'en Boldú es la porció més ben conservada del bosc primitiu de la Serra de Bellmunt Almenara. Es tracta d'un carrasquer caracteritzat per l'abundància i gran desenvolupament dels càdecs.

A l'entorn del Bosc d'en Boldú és fàcil de veure-hi l'aligot comú, el milà negre, el mussol banyut, el picot verd o el cucut reial.

Quan sortim del bosc, per arribar a Bellmunt d'Urgell creuarem la cruïlla on es troben la carretera que puja de Montgai i la que ve de Les Penelles. Si disposem de temps ens podem visitar el poble i després continuar la ruta en sentit oest, per la pista que surt damunt del cementiri de Bellmunt d'Urgell, travessarem la carretera de Montgai i la seguirem uns 200m, en aquest punt deixarem aquesta pista i seguirem pel camí que s'enfila a la nostra dreta i, ja no el deixarem fins passats 3Km i mig.

Sense adonar-nos-en ens trobem al vell mig dels secans, una zona fantàstica, amb un patrimoni natural i cultural impressionant. Així que deixem-nos endur pel silenci captivador de la natura i els nostres sentits, la vivor de la climatologia, el colors de la terra, del capvespre, del cel... O els sons i vols dels ocells.

En els secans de les Planes de Ventoses, a peu del nostre camí, hi ha la Cabana de Cal Marino.

Cabana de Cal Marino, al vell mig de les Planes de Les Ventoses

Quan el tros quedava allunyat del poble i la feina representava més d'un jornal, la família: pare, mare, fills i padrins i mossos, si era el cas, preferien quedar-se a dormir a la finca fins que la feina no era acabada. Així s'estalviava temps i sobretot cansament, tant a les persones com als animals.

Preveient tal contingència, les cabanes s'ampliaven amb nous departament, o alhora de construir-les es dissenyaven més grans o s'hi feia més d'una estança, així els animals estaven aïllats de les persones.

Així van aparèixer nous tipus de cabana, com les cabanes amb dormidor, com la de Ca la Madrona que trobarem més endavant, i les cabanes amb trespòl, sent la cabana del Marino un exemple d'aquesta última tipologia.

En aquestes cabanes de volta s'hi obrava un trespòl (un sostre), tot dividint la cabana en alçada. Així als baixos s'hi instal·lava l'animal i les eines, i a la part superior, a la qual s'hi accedia per un escales interiors o exteriors, es dedicava a l'habitatge de les persones.

En aquesta cabana hi destaca la presència d'una cisterna en el pis superior, la qual servia per recollir l'aigua de la pluja.

Just passada la cabana, girem a la dreta i agafem el camí que ve de Les Ventoses i el seguim sense deixar-lo 1Km en sentit sud, passats 800m, a pocs metres del nostre camí hi trobem la cabana de Ca la Madrona, una de les cabanes de volta tapada i més singular, degut a la desproporcionada xemeneia que sobresurt com si d'un periscopi es tractes.

Cabana de Ca la Madrona

I, a 120 metres de la cabana, amb la intersecció del camí Ral hi ha una petita bassa pedra que, tot i el suau pendent dels camps, recollia les aigües per abastir les necessitats de la gent i animals que treballaven aquestes terres.

Girem a la dreta hi seguim el Camí Ral fins a la Trinxera de la Caserna.

El darrer obstacle que havia de superar el canal d'Urgell abans d'entrar a la plana d'Urgell era la serra de Bellmunt-Almenara, i la solució escollida fou la construcció d'aquesta gran trinxera.

La trinxera té una llargada de 1700 metres i una profunditat de 23 metres i en la seva construcció hi van participar 600 obrers que s'encarregaven d'excavar i recollir els trossos de roca provinents d'explosionar les masses de roca. La terra i els trossos de roca recollits s'utilitzaren per construir el terraplè de Castellserà que hi ha pocs metres més endavant.

Les restes de la caserna que dona nom a la trinxera es troben situades dalt del camí que segueix paral·lel al canal, des d'on hi havia una fantàstica vista del pas del canal i es vigilava la construcció de la trinxera i del terraplè.

No queda clar si la caserna va ser només quarter o va ser també presidi. Un cop finalitzada la construcció del canal, la caserna va servir varis anys de vivenda pel canaler, que s'encarregava d'aquell tram del canal principal.

Restes de l'antiga caserna

Baixarem fins al naixement de la primera sèquia, una de les cinc sèquies que cop finalitzades les obres del canal d'Urgell van ser necessàries construir per regar els camps que es hi havia entre el canal principal i el riu Segre.

La primera sèquia, rega els termes municipals de Castellserà, Penelles, Bellmunt d'Urgell, Bellcaire d'Urgell i la Sentiu de Sió. I té una longitud aproximada de 20 quilometres.

La seva situació, adossada a la serra de Bellmunt per la seva cara sud, fa que només pugui subministrar aigua pel seu costat esquerra.

Seguirem la banquetta uns 300m per arribar a Cal Monic i finalitzar la ruta.

Tardor, banquetta de la primera sèquia al seu pas per Bellcaire d'Urgell